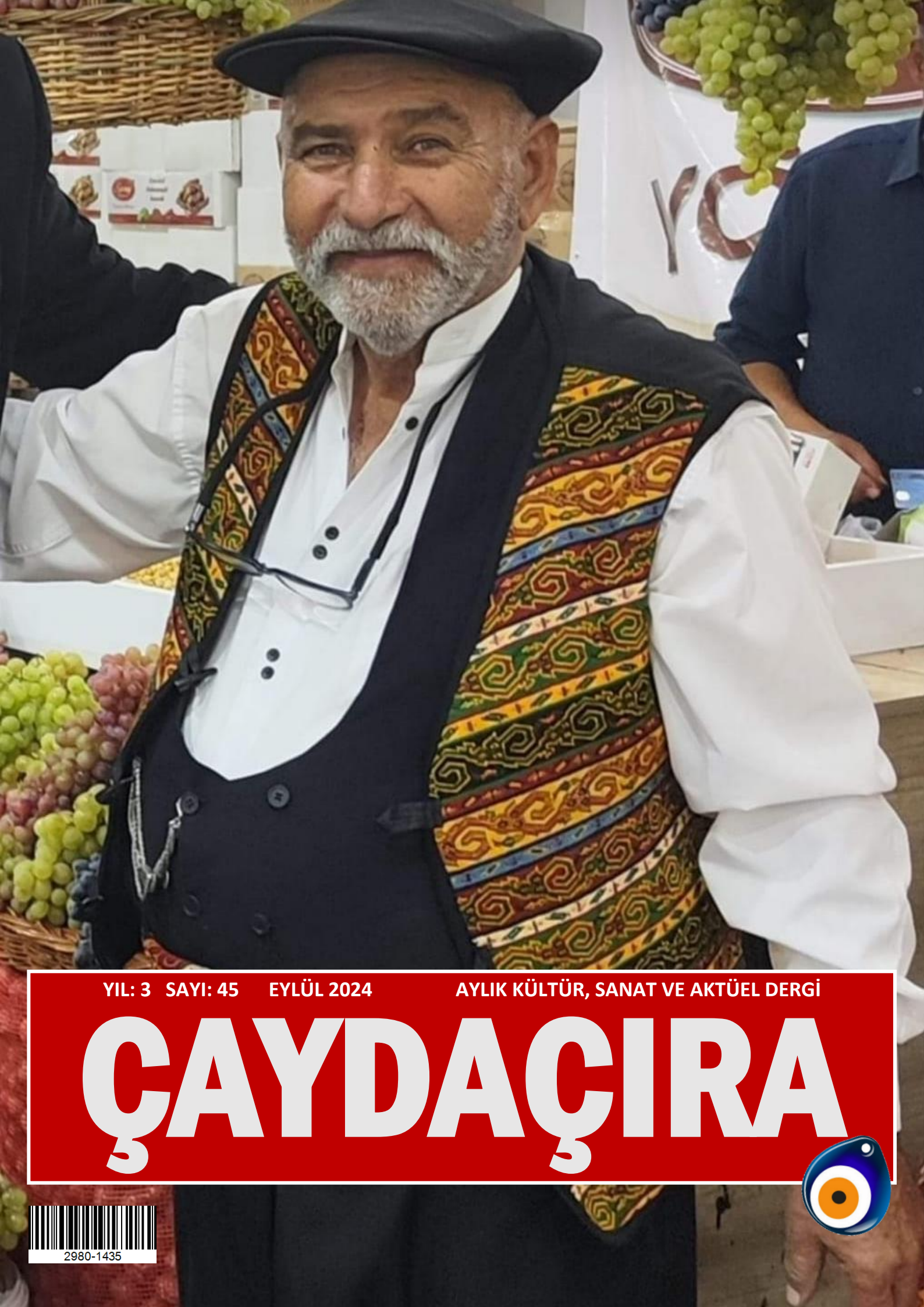

YIL: 3 SAYI: 45 EYLÜL 2024 AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ

ÇAYDAÇIRA

2980-1435

BORDO RESSAM

ELAZIĞ İLİMİZİN TARİHİNİ KİTAP SAYFALARINA TAŞIDIK.
EMEK BİZDEN, OKUMASI SİZ DEĞERLİ HEMŞERİLERİMİZDEN.

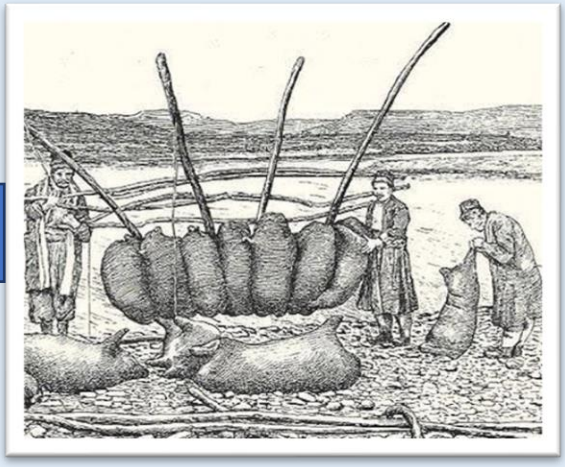
İÇİNDEKİLER

KULLUKLAR NİMRİ'de…

4 Saatlik Turistik Mola

Harput'un Altı Kelek…

Bi maya söle Gakkoş, duysun Galalı İbo

Son Seyirlik Oyuncusu: CAHİT CAN

AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ
ÇAYDAÇIRA

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ
YIL: 3 SAYI: 45
EYLÜL 2024
İLK ÇIKIŞ TARİHİ: OCAK 2021

İMTİYAZ SAHİBİ ve
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:

YÜCEL ÇAKMAK
cakmakyucel@gmail.com

İSSN: 2980-1435

KATKIDA BULUNANLAR:
İ. EKREM KATI (ELAZIĞ)
MURAT SEVİNÇ (İSTANBUL)
GÜRKAN ÖZENSOY (İSTANBUL)
BİLAL CİVELEK (İSTANBUL)
ŞERİF AYDEMİR (İSTANBUL)
BEDRİ YÜCEL (ELAZIĞ)
OYA ORHAN (ELAZIĞ)
İLHAN KILIÇ (ALMANYA)
FİKRİYE SUSAM (ÇANAKKALE)
FATİH BAYGELDİ (KKTC)
AYLA KOÇ (SİVAS)
AHMET TAHİR ERDEM (ANKARA)
İRFAN KARABULUT (İSTANBUL)

YÜCEL ÇAKMAK

MERHABA

Ağustos ayının son çeyreği benim için sıkıntılı geçti. Bir yandan yakınlarımın vefatı bir yandan da ev taşıma telaşı dergimizin çıkışını geciktirdi. Bundan dolayı siz değerli okuyucularımdan özür dilerim.
Ailemizin değerli isimlerinden **Bedri Yücel**, Elazığ'ın son seyirlik oyuncularından **Cahit Can** Ağabeyle güzel bir sohbet gerçekleştirdi. **Cahit Can** Ağabeyimize bir vefa örneği göstererek bu sohbeti sizlerle paylaşıyoruz.
Sibirya'nın Türk ve Mogol halklarının kültürlerinde var olan **Kulluklar**, Anadolu'nun birçok bölgesinde ve dünyanın farklı coğrafyalarında bulunmaktadır. Kulluklar İlimiz **Keban İlçesi Nimri Köyü**'nde de bulunmaktadır.
Kulluklar'la ilgili yazımızı dikkatle okumanızı tavsiye ediyoruz.
Türkülerimizde dile gelen **'Kelek'lerle** ilgili bir araştırma yaptık. Köprüden önce Harput ile Pertek arasında, Fırat Nehri'nde keleklerle taşımacılık yapılıyordu. Onun içindir ki türküde **"Harput'un altı kelek Dersim'e gidek gelek"** denmiş.

*"Bi maya söle Gakkoş, duysun **Galalı İbo.***
Belki de duyar gelür, Gore'nin oğlu Mamo.
Gümüş köstek Tahalım, Zoro'nun hançerine,
Gürünşallı guşağın sohsun ara yerine."

İsak Rafet Acaralp **'Hadi Harput'a Gidek'** adlı şiirinde bütün arkadaşlarını Harput'a davet ederek Harput'a olan özlemini dile getirmiştik.
Şiirde bahsedilen **'Galalı İbo'** kimdir?
'Galalı İbo'nun hayatta olan kızı ve torunlarıyla görüştük.

.

BİZ ELAZIĞLIYIZ GARDAŞ

Biz hain değiliz vatan satmayız
Komşusu aç ise gidip yatmayız
Misafir baş tacım yola atmayız
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Başa sekiz köşe kasket takarız
Kadına namusum gibi bakarız
Vallah pire için dam da yakarız
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Kimin derdi varsa koşar gideriz
Üç sandalye birden işgal ederiz
Varsa bir durumu hesap öderiz
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Davul klarnetler çalsın oynarız
Kaldırın her taşın dibinde varız
Namert barınamaz dışa savarız
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Bahanemiz gözün üstü kaşımız
Kurtulmaz belalı dertte başımız
Çerezim orcik top köfte aşımız
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Keban'ın çoktur deli Ahmet'leri
Biri ben kendine bu zahmetleri
Allah için vardır merhametleri
Biz gakgoyuz gardaş Elazığlıyız

Ahmet DEMİR

SEYİRLİK OYUNLARIMIZIN ÜSTADI

CAHİT CAN

"Mahalli oyunlarımızdan "Leblebici", "Pisik", "Halo Beni Çaydan Geçir", "Gelin de Sinin Geliyor" oyunlarını 1960'lı yıllarda kendi çabalarımla öğrendim. "Pisik" oyununu ise Gökçen Kılıç'tan öğrenerek bu mahalli oyunlarımızı davet edildiğim her etkinlikte sergileyip devamlılığı için çaba sarf ettim."

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Cahit Gakgo, biz seni Harputlu olarak biliyorduk. Mümkünse doğduğun topraklar ve çocukluğun ile gençliğinin geçtiği yerler hakkında bilgi verebilir misin?

Annem Harputlu, babamın kökeni ise Zenteriç. Annem ile babam evlendikten sonra Seko Mahallesi'ne yerleşmişler. Dört kardeşin ikincisiyim. Çocukluğum ve tahsilim genelde merkezde geçti. Askeri Liseye gittim ama yarım bıraktım. Elazığ Lisesi'nde okudum. Mezun olduktan sonra meslek sahibi olabilmek için Akşam Ticaret Meslek Lisesi'ne de gittim ve Meslek Lisesi mezunu oldum. Benim kültür, sanat ve folklor gibi etkinliklerle tanışmam ve bu işlerle uğraşmam Elazığ Lisesi yıllarında oldu. Çocukluğumun Güneyçayırı Köyü'nde geçmesi ve Harput ile iç içe olmam, oraya karşı bende müthiş bir ilgi uyandırdı. Bunun etkisiyle lise yıllarında gittiğim

BEDRİ YÜCEL

kurslarda ve eğitimlerde Harput yöresine ait müzik, halk oyunları ve mahalli oyunlar üzerine yoğunlaştım. Lise yıllarında halk oyunları derneklerine takılıp mahalli oyunlarımız ve halk oyunları konusunda epey ilerleme kaydettim. Rıdvan Dağlar başta olmak üzere İsa Yıldırım, Abdullah Şekeroğlu, Hayrettin Akkağıt, Ekrem Katı ve Fahri Uğurlu gibi ustaların bana büyük faydası oldu. Lise yıllarımın akabinde Arçelik firmasında yönetici olarak çalıştım. Çalıştığım süreçte amatör olarak tiyatro ve halk oyunları çalışmalarımı devam ettirip bu alanlarda ilerleme kaydettim. Elazığ Musiki Cemiyeti'ne girerek burada koro ses sanatçısı olarak müzik hayatıma devam ettim.

Yalnız mahalli oyunlarımızdan "Leblebici", "Pisik", "Halo Beni Çaydan Geçir", "Gelin de Sinin Geliyor" oyunlarını 1960'lı yıllarda kendi çabalarımla öğrendim. "Pisik " oyununu ise Gökçen Kılıç'tan öğrenerek bu mahalli oyunlarımızı davet edildiğim her etkinlikte sergileyip devamlılığı için çaba sarf ettim.

Cahit Gakgo, seyirlik oyunlar denildiğinde ilk akla gelen isimlerden birisin, aranan ve davet edilen birisin. Bunlardan maddi bir beklentin var mıydı yoksa bunu bir vazife ve kültür hizmeti olarak mı gördün?

Tüm etkinliklere maddi bir beklenti olmadan, sadece kültürel bir olay olduğu için ve devamlılığı adına kendime bir vazife olarak gördüğüm için katıldım. Oyunlarımızı bugünlere kadar taşıyabilmişsem ve bu oyunlar Elazığ mahalli oyunları olarak tescillenmişse, benim de bu süreçte bir katkım olmuşsa en büyük kazancım bu olur. Bu, benim için bir onurdur.

Cahit Gakgo, anladığımız kadarıyla folklor, tiyatro, oyunlarımız ve kültürümüze bir katkı sunmuşsun. Bunların haricinde Elazığ yemek kültürü ve gıdaları üzerinde de çalışmaların olmuş. Bu kültürümüze de katkıda bulunmuşsun. Yemek, aşçılık ve gıda sektöründeki tecrübelerinden biraz bahseder misin?

Yemek kültürü aileden gelmekte. Dedem Harput'un 1900'lü yıllarında tanınan aşçısı Hacı Galogiller'den Derviş Ağdaş'tır. Sara Hatun Camii'nin karşısında lokantası varmış. Dedemin bu mahareti annem ve teyzelerim tarafından bana aktarıldı. Aldığım bilgiler ışığında Harput yemeklerinin çoğunun yapılışını öğrendim. Uzmanlaşarak aranan bir aşçı oldum. Bu bilgiler doğrultusunda Harput'ta yöresel yemeklerin yapılıp satıldığı bir lokanta açtım. Ailece bu lokantayı işlettik. İçli köfte, Harput köfte, sırın, zeytinyağlılar, susuz tencerede kaburga dolması, kuzu dolması, kellecoş, dilim dolma gibi yemekleri çok güzel yapıp hemşerilerimizin damak zevkine sunduk. Tatlılarımızdan taş ekmeği, ev baklavası, pekmezli künefe, peynirli ekmek, hesüde, halburabastı gibi mahalli tatlılarımızı da çok güzel yaparak yemek kültürümüze katkıda bulunduk.

Cahit Gakgo, lokanta sektöründen ayrıldığını biliyoruz. Lafın kısası artık emeklisin. Peki, bu hareketli günlerden sonra neler yaptın, ne gibi işlerle uğraştın?

Emekli olunca boş zamanım çok oldu. Ancak boş durmayı sevmediğim için dernek ve yöresel ürünler fuarları gibi etkinliklere katılmaya başladım. Elazığ Tiyatro ve Halk Oyunları Derneği'nde Abdullah Şekeroğlu ve Ekrem Katı ile beraber görev aldım. Şu anda HARPUTDER'de yönetim kurulunda görev alarak Kazım Atıcı Başkanımla birlikte genel sekreterlik görevini sürdürüyorum. Çoğu günlerim Elazığlı esnaflarla beraber il dışındaki yöresel ürünler fuarları ve etkinliklere katılmakla geçiyor. Bu etkinliklerde mahalli oyunlarımızı tüm Türkiye'ye tanıtma gayreti içerisindeyim. Çalışmalarım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu etkinliklerde aranan bir kişi olmam ve sevilmem benim için en büyük kazançtır.

Cahit Gakgo, gelelim muhabbetin en can alıcı noktasına. Tüm bu gayretlerine, Elazığ sevdan ve kültürümüze olan katkılarına rağmen acıdır ama sana toz kondurmaya çalışanlar oldu. Bu konu hakkında vermek istediğin bir mesaj var mı?

Bu durumu büyük bir üzüntüyle karşıladım. İnsanoğluyuz, dört dörtlük olma gibi bir şansımız yok. Elbette hatalarımız da olmuştur. Ben, halkımızın benden beklentilerine cevap verme gayretinde olan, Elazığ kültürü için elimden geleni yapmaya çalışan bir kişiyim. Zaten sevenlerim, benden önce bana toz kondurmaya çalışan kişilere gerekli cevapları verdiler. Benim prensibim, gözümü kaparım, işimi yaparım. Eleştiren eleştirsin. Mühim olan, çoğunluğun sevgisini ve saygısını kazanmaktır. Çoğunluğun sevgisini ve saygısını kazandığıma inanıyorum. Allah bana sağlık verdikçe Elazığ kültür ve sanatına hizmet etmeye devam edeceğim. Takdir halkımızındır.

Bu güzel sohbetten dolayı Cahit Gakgo, sana canı gönülden teşekkür ediyorum. Allah sana uzun ve sağlıklı ömürler versin. Sen bu şehir için değeri yüksek bir kişisin. Seyirlik oyunları sahneledikçe, gelecek nesillerin zihninde kültürel bir ışık oluşsun. Bizler yemeğini yedik, yemeyenler ise aşını yemeye buyursun.

Türk ve Moğol Kültürlerinde var olan "Kulluklar" Nimri'de varlığını sürdürüyor.

"Kulluklar" Nimri'de yaşatılıyor

2016 Yılında başlatılan Nimri Kulluklar Sanat Projesi kapsamında 2024 Projesinin ana konusu su oldu. Ab-ı Hayat Heykeli'ni Fransa'da Doğada Sanat akımının öncülerinden Heykeltıraş Marc Pedoux gerçekleştirdi.

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Sibirya'nın Türk ve Mogol halklarının kültürlerinde var olan Kulluklar, Anadolu'nun birçok bölgesinde ve dünyanın farklı coğrafyalarında bulunmaktadır. Görünüm olarak silindir ya da konik biçimdedirler. Tengri inanç geleneğinin bir parçası olan bu yapıtlar, insanların kutsal saydıkları dağların tepesinde gerçekleştirdikleri toplu ritüellerin öğeleri arasında yer almaktadır. Kulluk, üzerine yapıldığı yerin kutsallığını ve önemini belirtir. Kulluğun kendisi sadece bir işaret yapıtıdır. Bulunduğu yer ise belirleyici olandır. Kullukların üzerine ziyarete gelen kişiler yerin sahibine – iyesine armağan olarak çevreden aldığı bir taşı bırakır ve yerin sahibinden dilekte bulunurlar. Bırakılan taşlar ile yapıt zamanla konik minyatür bir dağa benzer. Üzerlerine eklenmiş ardıç ya da yalın ağacı dallarına bez şeritler bağlanır.

Kulluklar aynı zamanda doğada tehlikeli sayılan geçitlerde, tarım alanı ya da akarsu kenarlarında da bulunmaktadır.

Yakın zamana kadar Kulluklar dünyada oldukları gibi, Nimri dağlarında silindir biçiminde ve ziyaret yerlerinde ise konik yapıdadırlar. Yassı taşların üst üste konulmasıyla ortaya çıkarlar. Yaklaşık iki metre boyundadırlar. Tepelerinde bazen at ya da

sığır kafası iskeleti konur ve üzerinde ki ardıç ağacı dallarına bez şeritler bağlanır.
Yüzyıllar boyu Nimri'de varlığını sürdüren Kulluklar, köylülerin 1970'li yıllarda büyük kentlere göçü sonucu yavaş yavaş ortadan kayboldular. Ellidört yıl aradan sonra, bu gelenek hafızalardan henüz tamamen silinmeden, ilk kulluk, 2016 yılının eylül ayında Nimri'de yapıldı ve bu kulluğa "İşmar" adı verildi. İşaret anlamına gelen "İşmar" kopan zinciri onarmak ve gelecek kuşaklara tarihi mirası hatırlatmak için yeni bir başlangıç oldu.
Nimri Kullukları Sanat Projesi, Elazığ'ın Keban ilçesi, Nimri Köyü dağlarında yüzyıllar boyu varolan, günümüzde izleri silinmeye başlamış ve yörede kulluk diye adlandırılan taş anıtlardan hareketle bir Anadolu köyünde sanat çalışması yapmayı hedefleyen bir kültür etkinliğidir.
Karagöz Sanat Evi'nin sorumluluğunda yürütülen bu proje; sanatçıları, kültür kurumları temsilcilerini ve sanatseverleri bir araya getirmektedir. Kâr amacı güdülmeyen, gönüllülük temeline dayanan kolektif bir işleyişe sahiptir. Bu çalışmalar; üniversiteler, sanatçılar, kültür kurumları, kamusal-özel kuruluşlar, gönüllüler ve Nimri köyü muhtarlığı ile iş birliği içinde yapılmaktadır.

AB-I HAYAT HEYKELİ

2024 Nimri Kullukları Sanat Projesi kapsamında, Kazım Hasan Bademliğinde 7-19 Mayıs tarihleri arasında çalışma yapıldı.
Doğa ve Sanat içerikli 2024 Projesinin ana konusu su oldu. Ab-ı Hayat Heykeli'ni Fransa'da Doğada Sanat akımının öncülerinden Heykeltıraş Marc Pedoux gerçekleştirdi.
11 Mayıs tarihinde bademlikte su çıkarımı gerçekleşti. İsmi Ab-ı Hayat olan kuyu ile toprak ve badem ağaçları bu bölgede ilk kez su ile buluştu.
19 Mayıs Pazar günü Kazım Hasan Bademliği'nde Ab-ı Hayat Heykeli ve Ab-ı Hayat Kuyusunun açılışları yapıldı.

2024 heykel projesinin gerçekleşmesine Keban Kaymakamlığı ve Su projesine sponsorluğuna İmpo Motor Pompa firması destek oldu. Fırat Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde Marc Pedoux Doğada Sanat konulu bir söyleşiye katıldı. Söyleşide Nimri Kullukları Sanat Projesi öğrencilere ve öğretim üyelerine anlatıldı. Yerel basın ve gönüllüler farklı alanlarda etkinliğin içinde yer aldılar

NİMRİ KÖYÜ

Nimri köyü Elazığ'ın Keban ilçesine bağlıdır. Nimri ile Keban arasından Fırat nehri geçer. Keban Fırat'ın doğusunda, Nimri ise batısında yer alır. Toprakları, tarihte çoğu zaman bir sınır olmuş Fırat kenarındadır, köy ise Fırat'a on km içeride kalır.

Fırat, Keban ilçesinden başlayarak Nimri dağlık bölgesinde çok geniş bir yay çizer ve batısında Dummu mevkiinde köy topraklarını terkedip, Malatya istikametine doğru akar. İlkbaharla beraber köylüler hayvanlarının beslenmesi için nehir kenarındaki Dummu, Şeyhin mağarası, Bük ve Han isimli otlak alanlara göçerlerdi. Köy ile Fırat nehri arasındaki geniş dağlık bir bölgede projemizin konusu olan kulluklar vardı.

Keban barajı yapılırken, MÖ 5000 yıllarında bölgede yaşayan medeniyetlere ait kalıntılar bulunmuştur. Nimri bu bölge içinde Fırat'ın sınır yerleşim noktalarından biridir. Keban'dan önce idari olarak Arapgir'e bağlı olan Nimri, kültürel olarakta Arapgir, Arguvan, Eğin kültürüne yakındır. Gerek türküleri gerekse düğünlerinde çalınan çalgılar ve oynanan oyunlar bu yöre ile birebir aynıdır.

Nimri 1900'ün başından beri İstanbul ile ilişki içindedir. Genellikle köy ile bağlantıyı sürdürerek dönemsel olarak İstanbul'da çalışmaya gidilirdi. Ekonomik nedenlerden dolayı 1960, 70'lerde İstanbul'a doğru yoğun göç başlar. 120 haneli köy, 1980'lerde neredeyse boşalmıştır. Bakımsız kalan evler, harmanlar zamanla yıkılır, istisna birkaç ev dışında köy mimarisi neredeyse yok olur. Bağ ve bahçeler sahipsiz, kendi başına kalmışlardır.

İlk kuşak İstanbul'da mümkün olduğunca birbirine yakın Davutpaşa, Fındıkzade, Aksaray, Edirnekapı gibi semtlerde oturmakta ve genellikle Kapalıçarşı'da çalışmaktadır. Kısa zamana kadar, Kapalıçarşı'da Bodrum Han'ın tamamı ve Fesçiler caddesinin çok sayıda esnafı Nimrili'dir. Köy yaşamından gelip, kısa zamanda şehre uyum sağlamış çağdaş bir topluluk olarak İstanbul nüfusuna karışırlar. Az sayıda aile başka şehirlerde yaşamaktadır. Yurtdışında çok az Nimri'li vardır.

Her yıl ağustos ayı sonunda Nimri'de yapılan buluşma kendi içinde önemli bir etkinlik olmuş ve köylülerin bir araya gelmesinde, kaynaşmasında büyük rol oynamaya başlamıştır.

Nimri Kullukları projesi işte bu gelişmenin ve etkinliğin bir parçası olarak hayata geçiyor.

DERDİNİ HOŞ TUT OLUR MU? (4)

ŞERİF AYDEMİR

Her ne kadar bizim rahmetli Teslim Budak;
Bir kere gülmeyinen yâr mı sayılır
Gecesi gündüzü bir olmayınca
diye türkü çığırsa da, yok yok yarım gülüş bile yeter. Bir çalımla yere topuk vuruşu, bir göz süzüşü, hele çiçeğe yeni binmiş bir dala narince el uzatışı… Taze yürek bu, canı ne ki, erir gider ince sular gibi ardından. Gönlüne ürperti düşmesin bir kere, artık göze uyku mu yakışır?
Fehmi Amca'ya neyi ne kadar anlatabilirim ki? O, hâlden anlar elbet. Kuru ve uzun parmakları şefkatle saçlarımda geziniyor:
-Dinle bak Şerefettin! Bu şiirimi sana hediye ediyorum, unutma, diye inledi. Sonra, terli ırgat önüne ekmek çıkını açar gibi gönlüme söz açtı o gün Fehmi Gür:
Zamanı gelmezse güller derilmez
Çalışmazsan bir maksuda varılmaz
Sürme çekme ile işler görülmez
Anadan bir karakaş olmayınca
Ben bunları anlatırken Fethi Ağabey'in de o derin nazarı biteviye üstümde geziniyor ve her tavrıyla iç dünyamı yeniden yeniden kuşatıyordu. Kuvvetlice hissediyordum. Yerinden kalktı, usulca masasına geçti. Ayakta, bir elinin başparmağı yeleğinin cebinde, muzipçe ama tatlı tatlı gülümsüyor:
-Peki, o kıza söyledin mi?
-Yok. Nasıl söylenir ki? Hiç bilmedi.
-Sonra?
-Sonrası yok. Küçük kıpırtıların ne hükmü olur, unutuldu zamanla. Herkes yoluna gitti. Ama…
-Evet, ama?..
-Yüreğe ilk ürpertiyi düşüren geçip gitse de, unutulsa da o ürperti ebediyen terk etmiyor insanı. Gömüldü kaldı dediğin yerden başını uzatıyor, esrik bir vakitte taş kırığı gibi gelip dizimize saplanıyor.
Fethi Ağabey celâllendi bu defa:
-Hadi kalk, kalk da git! Sen öğüdünü yuvada almışsın!
Tam kapıdan çıkarken hiç unutamadığım ve ondan kalan en aziz hatıra olarak sakladığım bir sözü gümüş çivi gibi zihnime çaktı:
-Sakın aş adamı olma, aşk adamı ol!
Oradan hızla uzaklaşıp gürültülü yollara düşürdüm adımlarımı. Kalabalıklara karışınca kurtulacağımı sandım.
Şimdi şimdi anlıyorum; aşk duygusu taşımak başka, aşk adamı olmak daha başkaymış meğer. Bizim nefesimiz yetmedi uzun koşulara. Zira şairin kavlince her aşk bir Mecnun büyütmüyormuş…
Döner mi kavlinden sıdkı sadıklar
Dost ile dost olur bağrı yanıklar
Aşk kaydına geçti bunca âşıklar
Sümmanî'yi derkenâra yazdılar.
Öyle oldu, bizi de tutup uçlarda bir kenara yazdılar. Umura aldığımız yok; biliyorum ki, bir çift göz için sözü olmayanın bu koca âlem için de sözü yoktur.
Hak Çalap'tan umudumuzu kırmayız.
Narmanlı âşığımız, o söz sultanımız bir bulutlu gündü, gelip gönlümüzü hoş eylemişti:
Herkesin ahrete var bir hediyesi
Bu sefil Sümmanî de sazınan gider.

4 Saatlik Turistik Mola…

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

İkinci kez Ankara'dan Tatvan'a bin 262 kilometrelik bir güzergah için yola çıkan ve gidiş yönündeki ilk ve tek durağı Elazığ'a gelen turistik Tatvan treninde seyahat eden akademisyen, gazeteci ve öğrenciler, Elazığ Belediyesi tarafından medeniyetler merkezi Harput'un turizmine kazandırılan müzeleri ziyaret etti.

Vatandaşların kültürel ve tarihi değerleri daha yakından görmelerine imkan sağlamak ve bölge turizminin gelişmesine katkı sunmak için turistik Tatvan treni, gidiş yönündeki ilk ve tek durağı Elazığ'a ulaştı. Elazığ Garı'nda mola veren trende bulunan ünlü gazeteciler, akademisyenler ve öğrenciler, il protokolü tarafından çiçeklerle karşılandı. Daha sonra medeniyetler merkezi tarihi Harput'a geçen seyahat severler ve kültür, turizm tutkunları; burada Elazığ Belediyesi'nin Müzeler Şehri Elazığ projesi kapsamında Harput turizmine kazandırdığı Basın Müzesi, Musiki Müzesi ve Hoca Hasan Hamam Müzesi ile tarihi yapılar başta olmak üzere birçok mekanı gezme fırsatı buldu. Ünlü gazeteciler, akademisyenler ve öğrencileri taşıyan turistik tren 4 saatlik molanın ardından, Tatvan'a varmak için hareket etti.

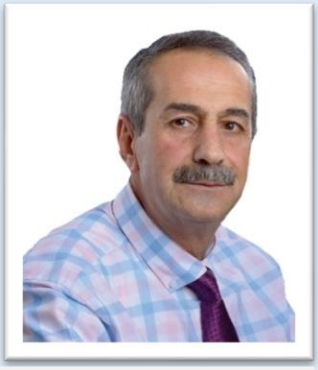
Elazığ Valisi Numan Hatipoğlu; "Elazığ ile ilgili olarak şu an itibariyle alanda

çalışmalara devam ediyoruz. Elazığ, görevim gereği bu bölgelerde çok fazla bulunmuş birisi olarak 4 bin yılı aşkın bir kadim kültüre sahip olan aynı zamanda Harput kültürünün Türkiye'de en önemli geleneksel kültür taşıyıcı kodlarımızın yer aldığı merkezlerden birisi. Dolayısıyla apayrı bir öneme haiz. Elazığ barajlar bölgesi, Yukarı Fırat Havzası'nın en kadim, tarihi şehirlerinden birisidir. Bu anlamıyla Gakgoşlar diyarı diye geçiyor. Vatanperver, son derece kadirşinas, misafirperver insanlarının bulunduğu bir bölge." dedi.
Misafirleri ağırlamaktan duydukları memnuniyeti dile getiren Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı Nazif Bilginoğlu ise; "Bu güzel şehrimiz, kadim kültüre sahip 4 bin yıllık geçmişi olan Harput'ta sizleri ağırlamaktan memnun oluyoruz. Elazığ Belediye Başkanımız Şahin Şerifoğulları, şehrimizi çok daha güzel yaşanabilir bir kent yapma gayreti içerisinde. İnsanımıza dokunmak, bir şehrin imarı kadar insanın ihyası da önemlidir diyerek insanımıza, gençliğimize ve kadınımıza yapmış olduğu yatırımlarla da halkla iç içe bir politika, bir birliktelik ve beraberlik yapmaktayız'' diye konuştu.

İNANÇ VE DİN ALGISI DEĞİŞMELİ

BİLAL CİVELEK

Yıllar geçtikçe değişen her şey gibi düşünceler, inançlar da değişebiliyor.
Altmış yıl önce radyo aldığı için günaha girdiğine inandığı kardeşine on yıl küsen ve on yıl sonunda daha güzel bir radyo alan insan, sonrasında siyah beyaz televizyonlar çıktığında televizyon alanlara kafir diyen daha sonra renklisi çıktığında başkasına televizyon kendi eliyle satın aldığı televizyonu baş köşeye kuran anlayış nasıl değiştiyse bugün inanç ve din algısı da değişiyor. Biz istesek de istemesek de bir değişim olacaktır.
Önemli olan değişen fikirler ve bakış açıları değil, önemli olan insan olduğumuzu unutmamaktır.
İnsan öyle bir varlıktır ki; sanır ki, kendi penceresinde gördüklerini diğer insanlar da aynısını görür. Oysa bırakın ayrı pencereleri aynı pencereden bakanların bile manzaraları aynı değil. Biri dağa dikkat kesilir, diğeri ormana, bir diğeri başka resme odaklanır. Pencere aynı ama bakışlar mutlaka farklıdır.
Din de öyledir, inanç da öyledir. Herkes kendi penceresinde kendisine bahşedilen manzarayı görür ama bütün manzara onun gördüğü değildir.
İnsanların çatışma alanları işte bu bakış farklılığıdır. Neden benim gördüğüm gibi görmüyorsun ya da benim düşündüğüm gibi düşünmüyorsun tartışması insanlık varolduğu günden beri devam ediyor.
Dünya, dinlerle yönetildiğine inanıyorum.
Kim ne derse desin ülkeleri arka perdede dinler yönetir. Hükümetler değişir, iktidarlar değişir ama dinin hâkimiyeti asla değişmez.
Allah dinleri kendine giden yol olarak yollamıştır fakat kul o yolu kendi tarlası yaparak kendine kazanç sağlamayı tercih etmiştir. Çok basit bir tanımla; ölüme giden yolculuğumuz kolaylaşsın diye bize verilen insanca yaşama kurallarını biz kendi çıkarlarımıza kullanarak aykırı bir yol çizmişiz.

Bugün İslam'a bir panoramik bakış atacak olursan; Peygamber efendimiz zamanında baktığımızda ki, buna ASRISAADET dönemi diyoruz, bu zamanda yaşanan hayal ötesi bir adalet ve barış daha sonraları yok olmuştur. Peki ne değişti de yok oldu?
Bugün Filistin'in acı çekmesi ve iki buçuk milyar Müslümanın seyretmesi buna delil değil mi?
Değişen din değil insandır, insanların kendine doğru yonttukları inanç ve görüşlerdir. İslam'ın özünden ayrıldığımız zaman yolundan da sapmış oluyoruz. Yol bir olduğuna göre ve bir şeyler yolunda gitmediğine göre yanlış yolda değil miyiz?
Günümüz siyasetini İslam'la bağdaştırmak ne kadar yanlış ise, gelişmemiş ülkelerdeki Müslümanların birbirine yaptığı zulüm de o kadar yanlıştır.
Afrika'yı Müslüman etmişiz ama, hala birbirini kesen kabileler var. Birbirinin kanını içse doymayacak düşmanlıklar var. Öyleyse İslam'ı anlatmada bir algı sorunu var.
İslam'ı somutlaştırarak eşya ile Allaha gitmek, görüntü ile kendini alimleştirmek, şatafat içinde yaşayarak kendini üstün görmek, benliğini dağ gibi büyütmek gibi doğru yol olarak görmenin acısını bütün İslam ülkeleri çekiyor ama en kötüsünü de Filistin çekiyor.
Yüzyıllarca İslam ile teknolojiyi zıt alanlar olarak gören din algısı bugün Bütün İslam ülkelerinin uçakları, tankları, İHA ve SİHA'ları Hıristiyan ülkelerden alması bunun bir ispatı değil midir?
Dün radyoya gavur işi, günah, alırsan kafir olursun diyen anlayış, bugün Filistin'in en son icat edilen uçak ve savaş araçlarıyla darmadağın edilmesine sebep olanlardır.
Algı yeni yeni değişiyor ama en az üç yüz yıl sonra…. Çok geç…
Din algısı biraz daha erken değişseydi belki de Filistinlilerin de uçakları dronları, tankları olacaktı.
Bugün eşit bir şekilde İsrail zulmüyle savaşacaklardı.
Dini sadece cennete gitmeyi ve ahret için hazırlıklı olma şeklinde algılamamız, işte bizi bu kadar mağdur, yedik, fakir bıraktı.
Kuran-ı okuyoruz ama sesi güzel mi, değimli, bizi etkiliyor mu, etkilemiyor mu diye yüzyıllar geçirdik. Binlerce hafız yetiştiriyoruz ama sadece onların hıfz ettikleri kuranı güzel okuyup okumadıklarına baktık. Oysa Kuran; sonsuzluğu ve bu sonsuzluğun içinde aklın son alabileceği teknolojinin mesajını verir.
İşin en acı tarafı da bu dine inanmayanlar Kuranın mesajlarını, şifrelerini çözdü fakat biz hala kim daha güzel kuran okuyor peşindeyiz.
Algı dedik. Algı değişmeli, İslam algısı asrısaadet gibi olamaz ama yaklaşmalı. Yoksa daha çok Filistin olayı yaşarız Allah korusun!

“Harput’un altı Kelek”

Köprüden önce Harput ile Pertek arasında, Fırat Nehri'nde keleklerle taşımacılık yapılıyordu. Onun içindir ki türküler yapılmış. “Harput'un altı kelek Dersim'e gidek gelek” denmiş. Köprüden önce ki kelek döneminden sonra, feribot dönemi başlamış.

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elaziz (Elazığ)-Pertek güzergâhından Pertek ve Çarsancak’a (Peri-Akpazar), Aşuvan güzergâhından da Çemişgezek kazalarına gemi ile gidilebilmiştir. Özellikle Peri (Çarsancak-Akpazar) ve Pertek civarlarında bahar mevsimlerinde debisi çok yükselen nehirlerden “Kelek” adı verilen taşıma araçları kullanılarak geçilebilmiştir.

Türkülerde de dile gelen “Kelek” adlı ulaşım aracı hayvanlardan elde edilen şişirilmiş tulumlardan yapılırmış.

Koyun ve keçiler kesildikten sonra derileri, göğüs tarafından biraz yarılıp özenle yüzüldükten sonra dikilerek ayaklarının bağlanması işlemiyle kelek yapımı başlamış olur, insan soluğu ile üflenerek şişirilen deriler tulum adını alır. Tulum sayısı, ırmak suyunun azlığına, çokluğuna, taşınacak malın miktarına göre değişmektedir. Bu sayı 50-400 arasında olabildiği gibi, Bağdat-Basra arasında görüldüğü gibi 800-1000 tane de olabilirdi. Ortalama bir hesapla 150 tulumdan yapılmış bir kelek 2,5-3 ton yük taşıyabilirdi. Tulumlar hazırlandıktan sonra, bahçıvan sırığı denilen ağaçlardan birer metre aralıkla sağlı, sollu kirişler konulur ve onun üstüne de ince çubuklar dizilerek kare biçiminde bir sal ortaya çıkarılırdı.

Keleği hareket ettirmek için 2-6 adam gerekmektedir. Bu sayı ırmak taşıtının büyüklüğüne göre değişebilirdi. Kelekçilerin elinde tahtadan kürekler vardı; fakat taşıtı su kendi gücüyle hareket ettirdiği için bu kürekler keleği hareket ettirmek için değil dümen gibi yönlendirmek amacıyla kullanılırdı.

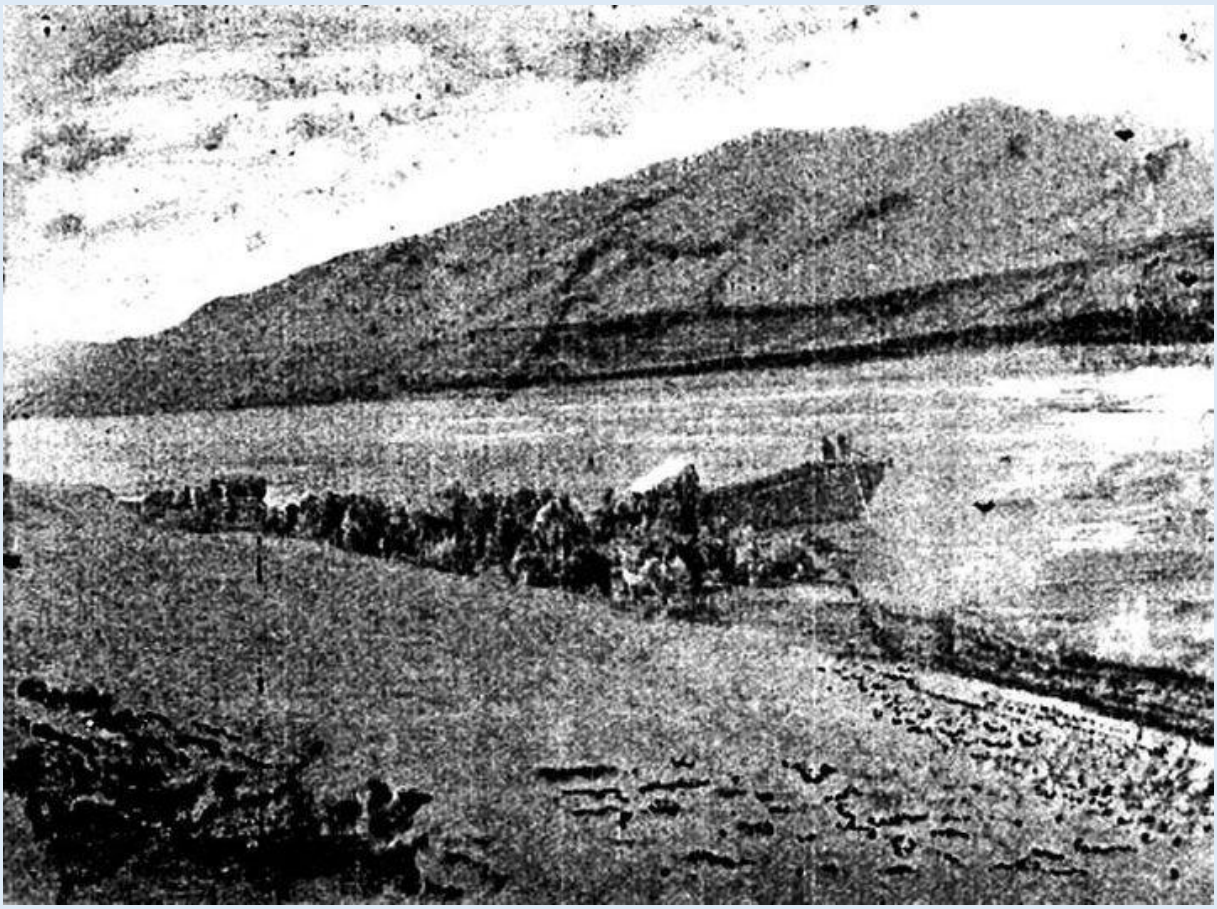

MAMURATÜL AZİZ - KÖMÜRHAN İZOL ARASI KELEK TAŞIMACILIĞI 1910 (GERTRUDE BELL ARCHİVE)

Kelek kelimesinin içinde yer aldığı "Dersim Türküsü"nde "Harput'un altı kelek Dersim'e gidek gelek" denmiş.
Bu türkü, Harput'ta güzelliği dillere destan olan Ermeni kızı kara gözlü Vartanoş'un üzerine yazılmıştır.
Güzelliğe nam salan Vartanoş'a Harput'un gençlerinden fakir bir genç gönlünü kaptırır. Murad ismindeki bu gencin ailesi Vartanoş'u istemiye istemiye ailesinden istemeye gider. Vartanoş'un ailesi fakir olan Murad'a kızı vermemek için yüksek meblağlı başlık parası isterler. Murad'ın ailesi bu başlık parası veremeyeceklerini belirtirler.
Aşk acısı çeken Murad, Vartanoş'u kaçırmak için plan yapar. Murad, güpe gündüz bir bahane ile Vartanoş'la buluşur. Vartanoş'u ikna eden Murad, Harput'tan Pertek yolu ile Dersim'e kaçmak için yol koyulurlar. Genç aşıklar Pertek önündeki kaleden geçip dağ yollarını aşarak Kekil Ağa'ya sığınırlar.
Genç aşıkların peşinde olanlar aşıkların Kekil Ağa'ya sığındığını haber alırlar. Harput'tan bir haberci Kekil Ağa'ya gönderilerek, gençlerin kendilerine teslim edilmesini isterler.
Baskılardan bunalan Kekil Ağa, genç aşıkları ailelerine teslim eder. Murada kadar gelenler, murada ermeden Harput'a geri dönerler.
Vakanın duyulması üzerine bir türkü yakılır.

Dersim Türküsü

Dersim dört dağ içinde
Gülü bardağ içinde
Dersimi Hak saklasın
Bir gülüm bağ içinde
Bu dağın ardı meşe
Gün gide gölge düşe
Evine şivan düşe

HARPUT - ADEDİ KÖYÜ KIYILARINDA PERTEĞE TAŞIMACILIK YAPAN KELEKLER 1892

Uy Vartanoş Vartanoş
Dersim dağından savuş
Tez gel Harput'a kavuş

Pertek önünde kelek
Dersime gidek gelek
Elin elimde ola
Kapu kapu dilenek
Bu dağın oylumuna
Eğil gözlerin öpem
Geldik yol ayrımına

Uy Vartanoş Vartanoş
Dersim dağından savuş
Tez gel Harput'a kavuş

Kaynak: Anonim

REKLAMLARINIZ İÇİN
0553 253 30 90 ARAYINIZ...

Gög görmemiş şehirliler

OYA ORHAN

Ne iyi ettiniz geldiniz Göllübağa sonbaharda giderseniz alıç kokusu sizi karşılar. Bir günün iki gün kadar uzun olduğunu tahmin ediyordum. Gün erken başlıyordu çünkü. Horoz biliyordu ne zaman öteceğini. Üzüm zamanı gitsen şire kokardı yamaçdan inerken. Nohut zaman gitsen kekremsi bir ot kokusu koku nasıl tarif edilirdi bilmiyordum. Gün doğarken zifiri geceden, hayat başlıyordu orda. Şıkşıkí elma yere düşmeden, iri kiraz kulaklara süs olurken, dutlar seni yüzyıl önce ekildiği zamana çekiyordu. Mustafa Ağa Gölü ceviz ağacının gölgesinde serinlenirken Anguzu Baba'dan inen dua bereketlendiriyordu toprakları. Güneş şehirdeki gibi kızgın değildi bize. Gög görmemiş sehirlilerdik yoğurt çiçeği toplarken. Yeryüzü bereketlenip gün doğarken ordan ağaçlara dokunarak patika yoldan inerken size. İnce bir melodiyle seslenen bahar kuşları. Gollü bağda bir gün nasıl geçecekti haber veriyordu. "Haydi ateş küreğini al gel! ateşten kül çekilecek" dendiğinde ateş küreğini orda tanımıştım. Mantizda çay kaynayacaktı. Ocakta yanan ateşi ateş küreği ile çekip mantiza koyup çay suyu kaynayacaktı, artan ateşle de közde biber yapılacaktı. Fıs böreği (içi boş olduğu için bu isim konulmuş) henüz sofraya ulaşmamıştı ki çökelek süzülecek dendi bana. Bir tülbentten süzdüğüm peynir kıvamındaki çökeleği kevgire döktüğümde çayın kokusu mantizdan gelmeye başlamıştı. Harput'un kokusunda misafir olmuştuk Göllübağ'a. Ne yaparsak yapalım şalvar giymeden olmazdı birazdan mis kokulu çayı içtikten sonra güz elması toplamaya gidilecekti. Şehrin yorgunluğu vardı üzerimizde bir de sabahın köründe uyanmışlığın şaşkınlığı. Nasıl geçecekti bugün derken yüzyıllık ağaçlar, dağdan akan su, güneş kokan yollar, sana yardımcı olmaya başlamıştı bile. Gög görmemiş şehirlilerdik. Temiz hava baş döndürüyordu. Üzümden şire yapıp orcik yapma, bastık hasavana sermeyi kim nasıl yapacaktı orda öğrendik. Erişte kesilirken bir yandan ağaçlar kışa hazırlanıyordu. Gün doğmuş biraz daha güneş etkisini gösterirken öğlen vaktini haber veren kuşlar geçti üzerimizden ceviz çırpmaya başlamıştı bile ak sakallı dede biz o yaşı görürmüyüz bilinmez. Ninemizde cevizleri pirliyordu. Erişte kesilip artan undan peynirli helva yapılıyor dediklerinde nasıl yapıldığı kaçırmıştım. Erişte çorbasına nane atmak bana düşmüştü. sofrayı hazırlarken henüz güneş tepemizdeydi. Öğlen bir saat dinlenip tekrar işe devam eden ev sahibi halgador yapacağız deyince nasıl zor bir iş mi diye düşünürken uzanıp dinlenme olduğunu öğrendim. Bayanlar dinlenmek için yerde uzanır biri başını diğerinin ayağına koyup halka yaparlarmış şehirden uzakta uyuduğumuz bir saatlik uykunun yüzyıllık uykuya bedel olduğunu anlamıştım. İçinden bir şey çıktı diye yutmaktan vazgeçtiğim helva meğerse peynirli helvanın peyniriymiş. Artık iş bölümü yapılma zamanı gelmişti misafirlik bitmişti. Bana da kandille armut toplamak düştü. Bir uzun değneğin ucuna şişe geçirip alet yapmışlar armutlar darbe almadan aşağı indirilecekti. Armut ağacının altında deneme yaparken sincap hızlıca cevizini kaçırıyordu. İçinden acemi şehirliye gülüyordu. Belki de ben birkaç armut toplamamışken yemekten sonraki çay için seslenildi. Nohut ayıklanıp tepur yapılacak dediler. Tepur bir tepside nohudu çırpıp kabuklarından ayırıp rüzgara verip temizlemek gibi bir şeydi. "Haydar Haydar gel sana Oya'ya vereceğiz" dendiğinde şaşkınla bakıyordum. Haydar'ın bir rüzgâr olduğunu söylediler. Anadolu insanı saf temiz işte, rüzgârı çağırsan rüzgâr emrinde. Doğaya saygılı olursan doğa senin emrinde olur. Rüzgârın çağrınca estiğine şahit oldum. Daha neler öğrenecektim. Sarı kızın sağılma vakti geliyordu ahıra doğru gitmesi gerekecekti. "Oha" deyince durduğunu "ho" deyince gittiğini de orda öğrenmiştim. Doğanın dilini öğreniyordum. Kavak ağaçları hışırdayınca, yaşlı nine yağmurun geleceğini söyledi hemen orcikler bastuğlar toplanıp ıslanmaması için önlem alındı. Doğanın uyumuna bir kez daha

hayran kalmıştık. Az sonra yağmur yağacak bizde eski masalları dinlemek için çardağa geçmiştik. Belki Harput'u yutmaya gelen ejderhayı, Şahmeranı, Anguzu Baba hikayesini, buzluk mağarasına düşen gelin hikayesini, yarı çavuş çeşmesinin şifalı oluşunu belki de ilk burada dinledim. Yağmurun kokusunu içimize çekip bundan keşke parfüm yapsak deyip ikindi horozunu duyup sıkşıkı elma toplamak için aşağıya tam inecektik ki eski bir türküyü mırıldanmaya başladı nine. Göllü bağlı dede de kök çıkarıyordu. Yeni bir ağaç ekmek için hazırlanıyordu "benden sonra kurt kuş yesin" diye içinden geçiriyordu. Doğaya bir verirsen size bin verir. Ağacın kuruyan dalları ateş yakmakta kullanırken yeni sürgünler meyve için gelecek bahara hazırlanıyordu. Gökyüzüne bakmadan geçirdiğimiz günler gün değilmiş, şehrin karmaşasından göğe bakmayı unutuyoruz biz gög görmemiş şehirliler nasılda teknoloji ile iç içeyiz. Biraz uzaklaşınca şehirden toprağın, göğün değerini daha iyi anlıyoruz. Artık Göllübağ'da yavaş yavaş gün batıyor. Şehir elbiselerimizi giyinip şehre dönmek için saate bakarken sanki bir gün değil iki gün yaşamışız gibi derin nefesimizi aldık. Yaşlı nine "gelberi al gel tut dibi düzelteceğiz" dediğinde ben temiz havanın güzelliği ile gelberi ne diye etrafa bakınmıştım. Öğrendiğimiz kelimeler, masallar, hikayeleri zihin heybemize koyarken "nohuttu şehre geldi leblebi oldu" sözü aklıma geldi. Bilge nine nohut nasıl leblebiye dönüşür gider ayak anlattı. Ağın leblebisi yaparken nohut seçimi önemli dedi nohuta kolunuzu sürün kıyafetinize yapışıyorsa o leblebi olur. Bu püf noktasını da öğrenip gün batarken yola koyulduk göğe bakmayı unutmadan. Doğaya teşekkür ettik. Gög görmemiş şehirliler topladığımız yoğurt çiçeklerini süs icin şehre götürmeye çabalarken göğe bakmayı unutmamanız dileğiyle...

Atatürk'ün huzurunda maya ve gırnata faslı sunan Elazığlı:

GALALI İBO

Galalı İbo ve Eşi Nazmiye Hanım

"Bi maya söle Gakkoş, duysun Galalı İbo.
Belki de duyar gelür, Gore'nin oğlu Mamo.
Gümüş köstek Tahalım, Zoro'nun hançerine,
Gürünşallı guşağın sohsun ara yerine."

YÜCEL ÇAKMAK

İsak Rafet Acaralp 'Hadi Harput'a Gidek' adlı şiirinde bütün arkadaşlarını Harput'a davet ederek Harput'a olan özlemini dile getiriyordu.

12 kıtalık şiirin 4'üncü kıtasında sesi güzel olan Harputluları yad eden Şair Acaralp, "Galalı İbo" dan da bahseder. Bahsettiği isimlerin çoğu Harput'a yaşayan o dönemin renkli kişiliklerindedir. "Galalı İbo" ise Harput Kaleiçi Mahallesi'nde yaşayan ve sesinin güzelliğiyle de bilinen İbrahim Koşar. Kaleiçi Mahallesi'nde oturmasından dolayı arkadaşları ve yöre halkı "Galalı İbo" olarak seslenirmiş.

Harput folklorunun değerli isimlerinden olan İbrahim Koşar'ın torunu Semih Ural'la (69) görüştük. Denizli'de ikamet eden Semih Ural, bize Galalı İbo'yu ve Galalı İbo'nun halen hayatta olan kızı yani annesi Hacı Feride Ural'ı anlattı.

Galalı İbo (İbrahim Koşar)

Galalı İbo, 1900 yılında Harput'ta Kaleiçi Mahallesi'nde Cemile ve Abdulkerim çiftinin tek çocuğu olarak dünyaya gözlerini açar. Gençlik yıllarında, tek çocuk olmanın vermiş olduğu rahatlık ve belki de şımarıklıkla Elâzığ tabiriyle "ERÇEL" bir yaşam sürer. Arkadaşları da kendisi gibi deli dolu, yerinde duramayan, her biri bir özellik arz eden, kanları hızlı akan gençlerdir. Aklımızda kalan arkadaşlarından Çil Ali (Ergücü'lerden), Kırtel Efo, Mustafa Kurucu, Dabağ Kemal (Rüzgar), Ali Baba, Sarahatun Cami İmamı Bedri Yücesu ve daha niceleri…

Birçok Harputlu genç gibi Galalı İbo da sesi güzel, mayaya yatkın, klarnet çalan, musikişinas kimliğiyle, müziğe aşık arkadaşlarıyla eğlenceye düşkün, gece hayatını seven bir yaşam sürdürmektedir.

Annesinin ölümüyle, belki de üzüntüden, bu deli dolu yaşamını daha da arttırır. Babasıyla arası bozulur. Uzun süren gerginlik sonucu, o ruh haliyle 1923 yılında jandarma olarak Harput'u biraz da kahırla terk eder. Erzincan'ın İliç ilçesinde jandarma olarak görev yaparken Abdullah Efendi'nin kızı Nazmiye Hanım ile evlenir. Birkaç yıl sonra 1930 yılında İstanbul Beşiktaş'a taşınır. Bir müddet iş arar, daha sonra Atatürk'ün kardeşi Makbule Hanım'ın eşine ait akümülatör fabrikasında çalışmaya başlar. Bir müddet sonra akü ustası olur. Ancak bir dikkatsizlik sonucu sağ eli asitten zarar görür ve uzun bir süre gırnata çalamaz. Neyse ki eli tedavi ile düzelir ve eskisi gibi müzikle uğraşır. Fabrikada edindiği arkadaşlarıyla meşk yaparken adı duyulur ve bir keresinde Atatürk, Galalı İbo'nun maya ve gırnata faslını izler ve Galalı İbo'yu tebrik eder.

Galalı İbo'nun ikisi eşi Nazmiye Hanım'ın ilk evliliğinden (Nazmiye Hanım'ın eşi savaşa gidip bir daha dönmemiştir), üç tanesi de kendisinden olmak üzere beş çocuğu vardır. Evlerinde öz ve üvey ayrımı hiç olmamıştır. Nazmiye Hanım'dan olan Cemile, Feride ve Yılmaz olmak üzere üç çocuktan, Yılmaz babası gibi hızlı ve hareketli bir yaşam sürmüş ve 46 yaşında vefat etmiştir. Büyük kızı Cemile, İstanbul Edebiyat Fakültesi'ni bitirip Bursa'da öğretmenlik ve Eğitim Enstitüsü'nde müdürlük yapmış ve 90 yaşında vefat etmiştir.

Feride Hanım (Feride Koşar-Ural)

Galalı İbo'nun küçük kızı Feride'nin hayatı ayrı bir hikayedir. Feride 1927 yılında Erzincan İliç ilçesinde doğar. 3 yaşındayken İstanbul Beşiktaş'ta yeni hayatına başlar. İlkokulu Beşiktaş Çırağan Sarayı'nın bir muhtesadında bitirir. Ortaokulu Akaretler'de tarihi bir binada başlar. Bir yıl sonra yine Çırağan Sarayı'nın bir bölümünde ortaokula devam eder ve bitirir. Bir hocasının tavsiyesiyle Konya'da Ebe-Hemşire Okulu'na yazılır ve iki yıl sonra mezun olup, 1946 yılında kura ile Elazığ'a depo tayini yapılır. Aynı yıl Mollakendi Nahiyesi'nde görevlendirilir. Kader, Harputlu Galalı İbo'nun kızına, Harput'u kahredip terk eden ve bir daha gelmeyeceğine söz veren İbo'ya oyun oynamıştır. Galalı İbo, kızını çaresizlikle Mollakendi Nahiyesi'ne götürür. Mollakendi'de kızını teslim edecek bir aile aramaya başlar. Kısa zamanda Harput'un Kaleiçi'nden kapı komşusu Yemenice Hasan Efendi'nin kızı Ayşe Hanım'ın Mollakendi'ye gelin geldiğini öğrenir ve kızını eski komşusu Ayşe Ural'a teslim edip Harput'a uğramadan İstanbul'a döner. 1974 yılında vefat eder. Kabri İstanbul Feriköy Mezarlığındadır.

Feride Hanım, Mollakendi'de görev yaparken 1950 yılında Mollakendilli Mehmet Sait Ural ile evlenir ve Ural soyadını alır. Galalı İbo, Elazığ'a bir daha 1973 yılında gelir. Torununa kendisini Harput'a götürmesini söyler. Torunu ve torununun arkadaşı Cebrail Kaya ile birlikte Harput'a götürülür. Harput'u terk ettiğinden beri ilk defa Kaleiçi'ni harap halde görüp saatlerce ağlar, maya söyler ve o haliyle Elazığ'daki kızının evine gidip sağ olan ve bulabildiği eski arkadaşlarını ziyaret eder ve birkaç gün sonra İstanbul'a geri döner.

Feride Hanım sırasıyla Mollakendi Nahiyesinde, Elâzığ Devlet Hastanesi'nde, Bingöl Merkez Hükümet Tabipliği Adli Vaka bölümünde başarılı bir sınav sonucu neticesinde iyi bir maaşla Malazgirt ve Muş'ta sosyalizasyon kapsamında görev yapar. Daha sonra Elâzığ Sosyal Sigortalar Hastanesi'ne atanır. Toplam 40 yıllık görev sonunda emekli olur. Görevine aşık, çalışkan bir kişiliği vardır. Dönemi itibariyle Elazığ'da üç tane ebe bulunmaktadır. Ebe Seher, Ebe Feride ve Ebe Hediye… Elazığ'da o dönemde doğan çocukların neredeyse yüzde sekseninin ebe anneleridir.

Kızlık soyadı ile Feride Koşar, 11 yaşında Atatürk'ün vefatından sonra okulunun görevlendirmesiyle "İzinde" şiirini Dolmabahçe Sarayı'nda okumuş ve o şiir o günkü şekliyle halen hafızasında kalmıştır. 1993 yılında hac farizasını yerine getiren Hacı Feride Ural 2023 Maraş Depremi sonucu Ankara'ya taşınır. 100 yaşına dayanmış olmasına rağmen ne güzeldir ki hafızasından ve sağlığından hiçbir şey kaybetmeden kızı Selma Ural ile birlikte Ankara'da yaşamını sürdürmektedir. Bir kız iki erkek çocuk ve altı torun sahibidir.

REKLAMLARINIZ İÇİN
0553 253 30 90 ARAYINIZ...

YEMEN ŞEHİTLERİ VE YEMEN TÜRKÜSÜ

Yemen şehitleri kanaatimce çok gündeme gelmeyen ve aslında her yıl Temmuz ayında ulusal bazda şehitler programı yapılması gereken bir gündür. Birinci dünya savaşındaki seferberlik sırasında Osmanlı coğrafyasından gençlerin silah altına alınması ile Anadolu'dan da hemen her aileden bir kişinin yakını Yemen'e gitti ve cephelerde farklı konumlarda görev yaptı. Doç. Dr. Yahya YEŞİLYURT yaptığı çalışmalarında Irak, Sarıkamış, Çanakkale, Filistin cephesinin belki çok sık duyulduğunu veya Hicaz'da yaşananların daha iyi bilindiğine, ancak Yemen cephesinin diğerlerinin gölgesinde kaldığına işaret etmiştir.

GÜRKAN ÖZENSOY

Özellikle Anadolu'dan gidenlerinin bir kısmı dönmüş, bir kısmından ise haber alınamamıştır. Yine Yeşilyurt araştırmalarında Yemen'de 1870 tarihinden 1918 yıl arasında 500.000'e yakın şehit verildiğinin bilindiğini aktarmıştır. Yine aynı dönemde ulaşabildikleri ailelere ve yakınlarına şahadetname belgesi gönderilmiştir. Daha net bir bilgi olarak ta, hangi askerimiz hangi şehirli ve nerede şehit olduğuna dair bilgilere de ulaşabileceğini belirtmiştir. Yemen'e niye Türk askeri gitti sorusuna ise aldığımız cevap nettir, Yemen, başlangıçtan beri Osmanlı devletinin tam olarak nüfus edemediği, isyanların iç karışıkların eksik olmadığı bir bölge olduğundan Yemen'de defalarca askeri hareket yapılmıştır.

Yine bir başka büyüğümüz olan Mehmet ÇAĞLAR başkanımızda bu konuyu kaleme almıştır. Yemen şehitleri konusuna gerekli ehemmiyetin verilmediği ve gündeme getirilmediği konularını yazmıştır. Harput'un İzzetpaşa Yemen Redif orduları grup komutanlığına atandıktan sonra 14.05.1905tarihinde ileri gelenleri toplayıp subaylar ve Harput'un ileri gelenlerine çağrıda bulunmuştur. Bu çağrıya istinaden ise;7.07.1905 tarihine ise Elazığ'dan Yemen'e hareket etmiştir.

Yemen türküsü de zaten buradan çıkmıştır; çünkü yaşanan bütün bu acıları anlatan ve halkın dilinden düşürmediği Elazığ'ın ünlü Yemen Türküsü bu hikâyenin özelliğini ve izlerini günümüze kadar taşımıştır. Dolayışı ile Türkü Yemen'de savaşta ölen askerlerimiz için yakılmış bir ağıttır. Bugün sadece bu ağıtlar ile hatırlamaya çalıştığımız Yemen şehitlerini hem Elazığ'da hem de gündem oluşturması anlamın İstanbul'da anılmasını ve hatırlanmasını şehit düşen evlatlarımıza karşı bir vefa borcumuz olarak değerlendirilmesi yine Yemen Şehitleri anılması hususunda önemli bir ses getireceği düşüncesindeyiz. Böyle yapılması durumunda bu ağıtın tescillenmesi ve başka illerin farklı söylemlerinin önüne geçeceğini de düşünmekteyiz.

Bu duygu ve düşünceler ile sürçi lisan ettiysek affola diyor; saygılarımı sunuyorum

Kuşaktan Kuşağa Resim Sergisi

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ'da sanatçı İsa Demir tarafından yapılan karma resimler, Elazığ Belediyesi'nin desteği ile Harput Musiki Müzesi önünde sergilendi. Kuşaktan Kuşağa Resim Sergisi, büyük beğeni topladı. Sergiyi gezen vatandaşlar, bol bol fotoğraf çekti. Serginin açılışına Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdür Alaattin Meydanoğlu, sanatçı İsa Demir ve vatandaşlar katıldı. Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü olarak hayatın her alanında olduğu gibi bugünde sanatın ve sanatçının yanında olduklarını belirten Müdür Alaattin Meydanoğlu, "Sanatçı İsa Demir ile sergimizi açmak bulunmaktayız. Bizlere bu anlamda çalışma fırsatı sunan Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları'na şükranlarımızı arz ediyoruz. Her alanda olduğu gibi bugün de sanatın ve sanatçının yanında olduğunu bir kez daha göstermiştir. Biz Elazığ Belediyesi olarak sanatçımızın yapmış olduğu resim çalışmasını Harput Musiki Müzesi'nin önünde sergilenmesine imkan verdik. Kendisini tebrik ediyorum. Biz kültür müdürlüğü olarak kültürel faaliyetlerin her zaman yanında olduğumuzu göstermiş bulunmaktayız" dedi. Sanatçı İsa Demir ise "Belediyemiz bu konuda her zaman destek verdi. Yanımızda oldu. Bizi mutlu etti ve cesaretlendi. Bizim için şehrimiz çok önemli. Kültüre faaliyetlerin devamını istiyoruz. Belediyemizin kültür müdürlüğü bu anlamda her sanatçımıza yardımcı oluyor. Bizde bu çalışmamızı yaparken hep yanımızda oldular" diye konuştu.

REKLAMLARINIZ İÇİN
0553 253 30 90 ARAYINIZ...

İNDİM YÂRİN BAHÇESİNE

Hepimizin ömrü sınırlı, alıp vereceğimiz nefesler mahdut. Gam yok! Yaşadığımız hayatta sevinçler de görüyoruz zulümler de. Gök kubbenin altında iken 'karınca misali' safımız belli olmalı yeter ki. Zalimin karşısında, mazlumun yanında durabiliyor muyuz? Bütün mesele bu. Ülkemiz bu imtihanı vermiştir. Kandan/kaostan beslenen ABD-İsrail Siyonizmi'ne karşı dik duran şanlı Türkiye'de yaşıyoruz.

Bütün amellerimizde, işlerimizde, tavırlarımızda Allah'ın rızası olmalı. Zira fani dünyayı terk ettiğimizde bıraktığımız ayak izleri bizi cennete taşımalı, cehenneme değil! Ağzımızdan çıkan her söz Hakk'ı anlatmalı, yazdığımız her satır hakikati dillendirmeli. Okuduğumuz ve tavsiye edeceğimiz her kitap da insanların yüzlerinde çiçek açtırmalı.

MEHMET NURİ YARDIM

Bugün Şerif Aydemir'in İndim Yârin Bahçesine kitabından bahsedeceğim. Daha önce Ruhuma Saplanan Şehir, Yazık Olmuş Yârsız Ömrü Geçene, Mendilim Sende Kalsın, Çiçekten Harman Olmaz, Yaşamak Geçti Başımdan kitaplarından söz etmiştim. Yazı kursunda öğrencilerime yazar ve kitap tavsiye ederken iddialı bir şekilde, "Beğenmezseniz gelip benden hesap sorun!" diyorum. Şükürler olsun ki bugüne kadar yakama yapışan talebem olmadı. Kırk yılı bulan bir dostluğumuz var Şerif ağabeyle. Ama bu satırlar, o güzel senelerin hatırı için yazılmıyor. Merhum Mustafa Miyasoğlu'nun dediği gibi söylerim: "Hatır için hakikate kıyamam."

Bu denemeler hayata dair. Meseller, hikâyeler bizim için. Veliler, filozoflar, yazarlar, âlimler, şairler gelip konuyor Halil İbrahim Sofrası'na. Herkes nasibince yiyip kalkıyor. Elaziz'den Dersaadet'e uzanan hatıralar buketinde neler yok ki? Sayfalar arasında, Bakü ilinden Ağın toprağına uzanan coğrafyada bir irfan rüzgârı esiyor. Şerif Aydemir son yıllarda dikkat çeken iyi bir kalem erbabıdır. Eserleri seviliyor, okunuyor. 1980'lerde Doğuş gazetesinden başlayan aşinalığımız var. Sonra yıllarca süren Kubbealtı sohbetlerimiz sürüp gitti. Ardından 'selamı yaymak için' birlikte kurduğumuz ESKADER macerası. Ve bütünüyle müşterek mahfillerde buluşmalar… Eserde Doğu-Batı harmanlanmıştır, yerli yabancı kaynaşmıştır. Merhamet merkezli bir dünyanın gözyaşları süzülüyor satır aralarından. Çocuk kasapları, bu şefkat ve muhabbet kahramanlarından ne anlar? İhanet odakları bu güzelliklere elbette şaşı bakar. Müslüman Türk medeniyetinin sözcülüğünü yazılarında dile getiren yazar okunmalı.

Bu bahçede neler var diyeceksiniz? Neler yok ki! Enva-i çeşit bereketli ağacımız var. Bu

ağaçların dallarına asılmış asaletimiz var. Meyve veren bitkilerimiz; güllerimiz, lâlelerimiz, sümbüllerimiz var. Şiir gönüllülerimiz, türkü yüreklilerimiz var. Dağlardan dökülen iman şelaleleri, denizlere akan fazilet ırmaklarımız var. Hocalarımız, ulemamız, dervişlerimiz, abdallarımız, canlarımız var. Daha ne olsun?

Pazar günü "Eyüpsultan'ın Ebedî Sakinleri"nde Mustafa Miyasoğlu'nu andık. Şerif Aydemir de dinleyiciler arasındaydı. Herkes heybesini boşalttı, hatıralarını anlattı ama hikâyecimiz konuşmadı. Bazen susmayı tercih edenlerdendir. Fakat kitapta Miyasoğlu ile ilgili hatırayı okudum. Ne çok hikmetler var burada. Bakalım Kaybolmuş Günler yazarıyla aralarında ne geçmiş, görelim:

"Rahmetli Mustafa Miyasoğlu ile muayyen günlerde daha çok Yazarlar Birliği'nde buluşup bir çalışmanın ön hazırlıklarını sürdürüyorduk. Disiplinli adamdı. İlmin ve sanatın haysiyetini korurdu. Ömrünü heba etmedi, kabrine nur dolsun. Bir ara sordum:

- Ağabey, hiç aklından geçtiği oldu mu, niye bütün deliler meczuplar bu bizim Sultanahmet'te toplanıyor?

Yüzüme dik dik baktı. Sustu. Anlamıştım, cevabını sonra getirecekti. Üç beş gün geçti geçmedi kolumdan yakaladı:

- Fatih Sultan'dan bu yana bütün medreseler, mektepler Sultanahmet'le Lâleli arasında kurulmuş. Müderrisler, hocalar hep bu bölgede hayat sürmüşler. Satır mollaları kibirli kibirli bu yollarda yürümüşler. Eh, onlara hadlerini bildirecek sadr vazifelileri de elbette buraya koşup gelecekti. İnsanın şu Sultanahmet kalabalığında kimi kere deli divane olacağı tutuyor."

Ötüken Neşriyat'tan çıkan İndim Yârin Bahçesine kitabını alıp okuyun. Beğenmezseniz gelin benden hesap sorun! "Seni nerde bulacağız yahu? Yerin yurdun yok, evini barkını bilmiyoruz, bir de emeklisin. Nasıl hesap sokacağız?" demeyin sakın. Bâbıâli'ye gidin. Her sokağın başında ayak izimiz, birçok binada sevinç gözyaşımız ve buruk tebessümümüz duruyor. Azalsa da aziz dostlarımız çalışıyor bu tarihî mekânlarda. Çekinmeyin, onlara sorun. Merak etmeyin, o güzel insanlar, bizi mutlaka buluşturacaklardır. Her kitap ruhlara, zihinlere ve kalplere bir hitaptır. Kitap vakti, hesap vaktidir, unutmayalım.

‘İsot Ve Peynirli Ekmek Günü’nde buluştular

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ'da, bu yıl 9.'su düzenlenen Yığınkililer İsot ve Peynirli Ekmek Günü, merhum gazeteci-yazar Mehmet Topal anısına Aksaray (Yığınki) Mahallesi’nde gerçekleştirildi.

Eğitimci Ali Canpolat’ın bahçesinde düzenlenen etkinliğe, Elazığ Valisi Numan Hatipoğlu, AK Parti Elazığ Milletvekili Prof. Dr. Erol Keleş, MHP Elazığ Milletvekili Semih Işıkver, Elazığ Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları ve yüzlerce vatandaş katıldı.

Kuran-ı Kerim tilaveti ile başlayan etkinlikte, merhum Mehmet Topal’ın oğlu Kayahan Topal bir konuşma yaptı. Kayahan Topal, babasının ömrünün 70 yılını Elazığ’da geçirdiğini ve başka bir şehirde yaşamayı düşünmediğini belirterek, "Babam, bu şehirde güzel işlere imza attı ve bu yıl 9.’su düzenlenen etkinliğe adının verilmesi de bunun bir göstergesi. Elazığ Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları da babamın bir hayali olan basın müzesini hayata geçirdi ve geçtiğimiz yıl müzeye Mehmet Topal Basın Müzesi adını verdi. Babamız güzel işler yapmış ki bugün onun anısına bu etkinlik düzenleniyor" dedi.

Elazığ Valisi Numan Hatipoğlu ise, "Mahallelerimizde birlik ve beraberliğin devam etmesi çok önemli. Harput’tan sonraki en eski yerleşim merkezlerinden biri olan bu mahallemizde birlik, beraberlik ve dayanışmanın sürüyor olması son derece güzel. Bu etkinlikte emeği geçen herkesi yürekten kutluyorum" diye konuştu.

Konuşmaların ardından, etkinlikte emeği geçenlere plaket takdim edildi. Bu kapsamda, Turan Gazetesi İmtiyaz Sahibi Murat Turan da Elazığ Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları’ndan plaket aldı. Murat Turan, yaptığı açıklamada şunları söyledi: "Bu yıl, merhum basın emekçisi Mehmet Topal adına düzenlenen Elazığ 9. Yığınkililer İsot ve Peynirli Ekmek Günü törenlerine katılarak, komite tarafından Turan Gazetesi’ne verilen plaketi Elazığ Belediye Başkanımız Sayın Şahin Şerifoğulları’ndan aldık. Bu anlamlı organizasyonun gerçekleşmesinde emeği geçenlere teşekkür eder, Turan Gazetesi olarak hem Yığınkililerin hem de Elazığlı hemşerilerimizin sesi olmaya devam edeceğimizi bir kez daha belirtirim."

Etkinlik, Emrah Güllü ve Ali Aktaş’ın verdiği konserlerle sona erdi.

HASATVAKTİ

İRFAN KARABULUT

Bizim oralarda baharla hepten canlanan doğa Mayıs ayının başlarında iyice coşardı. Güneş bir dost gibi yükseklerden karları eritince suyu bağrına toplamayı alışkanlık edinmişti toprak ana. Düzgün baba ve silbûs star dağlarından doğan şafakla henüz uyanmamıştı Riçik köyü. Canlılar nehir, gölet ve çeşmelerden susuzluğun gidermeden haber uçurdu evliya coşik baba kırçıl pozé Reş tepesinden. Yüzündeki sineği kovmaktan aciz sekiz On yaşlarda cılız bir çocuk önündeki sürüyü otlağa çıkarmak üzereydi. Bir müddet meydanda dikilip homurtuya kulak verdi. Elini alnına siperle neler olduğunu anlamaya çalıştı. Bozuk üstelik çukurlarla dolu dar yollara aldırmadan tozu toprağa bulayan otomobillerle bir grup insan evladının geldiğine şahit oldu istemeden. Elinde söğüt dalından sopayı bırakmadan koşarak eve girip haber vermeye gittiğinde üç beş yaşlı kahvaltı için bacasını henüz tüttürmeye çabalıyordu. Geri döndüğünde meydana dağılan sürüyü toparlayarak mezarlıkların çok olduğu diyarı Gâz yönüne sürdü. Toprak anada uyanmış olacak ki hayra yordu alal acele tamaşalı gelişi. Gıcırdatarak açtı asık suratın pas tutmuş gönül kapısını uyku mahmurluğuyla. Gelişlerinin ertesi gözü pek civanlar pür telaş ederek karasabana diri öküzler bağlayıp toprağını harmanladılar. Dışarıdaki kargaşanın asıl sebebi çehresini değiştirmeye yetmişti. Koynunda doğup büyüyen asil ruhlu çocukları birer birer terk ettiğinden beri ilk kez gülümsedi. İlk kez can dostu güneş gözlerini kör edercesine kamaştırıyordu. Başka bir tanyeri kızıllığında aynı civan grubunun kızlı erkekli sesleriyle tekrar bölününce uykusu, olanca gücüyle tekrar açtı bağrını. Birden içindeki isyan alevi tatlı bir mutluluğa dönüştü. Bunca yıldır beklediği unutulduğunu sandığı dostları çocukları, çocuklarıyla ayak basmıştı yeşili fistan eteklerine. Küt küt atan uslanmaz söz dinlemez kalbi fırlayacaktı yerinden sanki.

Çalınan onca davul zurna çığlık haykırışlar uyandırmaya yetmemişti kış uykusundan. Kızıyordu kendine toprak ana! Kızıyordu uykuya yenik düşen yaşlı bedenine. Yolunu gözlediklerini karşılamayışına sinirleniyordu hepten. Bu kez yan yana dizilen civanlar bellerine bağladıkları peştemallerden elleriyle tohumlar serptiler. Büyük yürekleriyle gün bitimine kadar türküler halaylar eşliğinde coştular. Sonrasında geldikleri gibi çekip gittiler sessiz sedasız toprak damlı evlerine. Ve kalakaldı umutla bağrına ekilen nohut tohumlarıyla baş başa eskisinden daha büyük bir yalanızlıkla. Ama iç burukluğu yaşasa da mutluydu tabii ki. Kardeş elementler yağmur, rüzgâr ve güneş güç birliği yaparak yardımcı oldular. Bir kaç ay içerisinde bağrına sakladığı tohumları soğuktan koruyup biriktirdiği kar suyuyla besledi toprak ana. Can dostu güneşin de yardımıyla güvenlerini boşa çıkarmayıp umutla yeşertti civanların nohutlarını. Kısa süre sonra bir kaç dönümlük tarla boy atmış buğday, arpa ve nohut yemyeşildi artık. Yaban hayatın lâl canlıları beslenmek amacıyla dadanınca emek hebâ olmak üzereydi. Olgunlaşan tohumlar sararmaya yüz tutunca insanoğlu tehlikeyi fark ederek gündüz geceli nöbet tutarak dört ayaklıları bertaraf etti. Nihayet yaz ortasında işin eğlenceli kısmı gelinmiş, hasat yaklaşmıştı. Bir sabah yüreklerinde umut, ellerinde oraklarla genç, yaşlı, kadın erkekli insanlar akın akın toprağı çiğnedi. Rüzgârdan atlara binmiş dillerinde toprağın türküsü gözlerinde güneşin ışıklarıyla verdiklerini kat be kat almaya gelmişlerdi. Ansızın dönüp yoldaşı düzgün babaya, bir dengbejin arşa yükselen yürek yakan stranlarını dillendirdi. Duaları dilekleri kabul görmüş, çifte bayram yaşıyordu artık. Mivanlarını ağırlamaya koyuldu hemen. Haber saldı yağmur, rüzgâr ve güneşe toprak ana. Gök mavi doğa yeşile bürünürken ekili neyi varsa olgunluğa eriştirip dualarla hasat başladı. Ardından ağızlarda ana dil ağıtlarla dem tutturdular. Kuşkusuz en güzel ışıklarını sundu güneş tatlı tatlı. Rüzgâr meltemlerini dört

bir yana yayarak dağı taşı serinletirken, en güzel al yeşil fistanın giyindi doğa. El ele imeceyle yaratıldı beşinci mevsim. Bunları görür duyarda yerinde durur mu Munzur? Aldığı gibi köpük köpük süt sularıyla, serinletti yüreklerini onca yılın ayrılığı özlem ve hasretiyle kavrulan naçar dersimlilerin. Birlikte saf tutarak sarı sıcakta nohut ürününü ellerinde oraklarla biçtiler. Köy şenlenmiş eski neşesine kavuşup dağ taş insanlara mesken olmuştu. Kuşlar bile uçarken duydukları türkülere eşlik etmekteydi. Makinelerin giremediği sarp yamaçlardaki tarlalar şafakla uyananlara yoldaş olurken kuş sesleri vadilerde çınlıyordu. Merkep, at ve kağnılarla taşınan nohutlar harmanlarda biriktirildi. Hasat sonrası harmana kurulan ve insan gücüyle çevrilen ahşap patoz makinelerinde nohut arpa, buğday mahsülü sap ve yapraklardan temizlendi. Çap ile (eski usül tartı) tartılan tahıl büyük kıl hararlara (çuval) dolduruldu. Bir sonraki yılın ekimi için tahıl ayrıldıktan sonra geri kalan ürünler imeceyle emeği geçenler arasında pay edildi. Gün bu gündür deyip hasat sonrası geleneksel kutlamayla halayını, suskun isyanıyla zılgıtını çeke çeke dem vurdu telli turnam. Şimdi sustu yer gök dua ve minnetlerle yalvarıp yakardı kâinat. Açılıp arzın kapısı huşuyla ulaştı âlemi yaratan asıl sahibi rabbime. Şüphesiz tüm dileğini aldı kurdun, kuşun, kulun. Engelledi uğursuzu, çatal dilli, kem gözlü, kalbi karaları sevgi çeperiyle. Zulme karşı kenetlenerek semaya uzanıp barış güvercinleri uçurdular köylüler. Yırtık sözcükler dökülürken lâl dillerden bir kez daha ‘eline beline diline sahip ol! kul hakkı yeme’ nasihat verdi hak huzurunda pirim... Ardından buyurdu ehlibeyt, toplandı imamlar. Kurdurdu kırklar semahını hacı bektaşı velim. Kanayan yarayı sararcasına kucaklaştı, genç, yaşlı eş, dost tanıdık, tanımadık sevenler. Köy meydanında bir kaç erkek kurban keserken kurulan kazanlarda yemekler pişirildi. Kadınlar maharetli elleriyle sacda ekmek pişirip hararetle tereyağlı yöresel yemekleri hazırlıyordu. Kulak patlatan ceylan derisi davul ve söğüt dalından koparken feryat eden zurnanın yaralı ezgisiyle misafirlerini bağrına bastı toprak ana. Köylüler mutlu mesut az zahmetle hasarsız belasız bir yılı sevinçle bitirdiler. Günah ve kötülükten arınmak için lokmalar dağıtarak bağin ve golan kaplıca suyuyla yıkandılar. Tavaf edildi eren evliya ocaklar, dağ taş kutsala değer ne varsa. Buluştu küs, ayrılık, özlem çeken ana baba kardeş yavuklular. Onca yıl toprağında rahatsız yatanlar erdi huzura. Göçüp gidenler unutulmaya yüz tutmuş anılarıyla yâd edilerek tıka basa ruhları doyuruldu. Ayrılığın açlığına sevdasına doydu Mezopotamya’nın cefakâr dağ köylüleri.
Ve şimdi! Şimdi hani vakit ayrılık vakti ya... Hani hüzün dolar ya insan. Söylemediklerimizi dillendirmek istesek te boğaza takılır ya kılçık misali. Gözlerimiz boğulur toz dumana. Hani kulaklarımız uğuldar. Uykuda karabasan oturur ya göğsümüze; konuşamaz, bağıramayız. İşte öyle bir şey. Ve sen naçar! Sen doğduğum dağ köyüm. Sana veda zamanı gelip çarptığında, kısa bir nefesle bükme boynunu kurban olduğum. Sendeki sabır direnme varken, bendeki özlem sevgi sen kadar gerçekken, kim ayırabilir bizi? Kim yıkabilir ölümden başka sevgi duvarımızı köylüm? Söylesene kurban olduğum? Söyle kim sevebilir uzaktan bizi biz gibi? Bedenimizi yontan yıllara, sevdamızı ekmeğimizi bölen yollara dayan aşk ile diş ile umut ile. Ata yurdum köyüm dayan İnat ile sabır sükût ile dayan. Dayan ki yenildiğin yıkıldığın görülmesin. Sen dayandıkça memleket var olur. Sen var oldukça insanlık ayakta durur. Şimdi aç kolların kurban olduğum son kez sarılayım. Yol ver bana Munzur. Yol ver ki güneş terkisinde batmadan ayrılayım. Yol üstü hanlarında konaklayan gurur duyar gelen mivanıyla. Az ötemde kara akan dere hüzünlü, nefes almaz asırlık meşe ormanım. Sesim geri vermez kalbi kırık vadiler. Dönme yüzün, eğme boynun kurban olduğum, dönersen gidemem. Kalan yanıma sitem etme istemesen de hep yanındayım. Hani "Kusura bakma diyorsun ya bakılacak kusurun var mı ki? Varsa da baktığım kusurlarının çaresizliğiydi beni sana çeken...

REKLAMLARINIZ İÇİN
0553 253 30 90 ARAYINIZ...

Dr. MUTEMİT YAZICI

Simitçi Hasan ve Doktor Mutemit

Mehmet TOPAL-2008

1950'li yıllardır…

1925 yılında Türkiye'nin İstanbul Bakırköy'den sonra ikinci akıl hastanesi olarak kurulan adına "Elazığ Emrazı Akliye ve Asabiye Hastanesi" denilen Elazığ Akıl Hastanesi'nin Başhekimliğine 1951 yılında Dr. Mutemit Yazıcı atanır. Dr. Mutemit Yazıcı işinin uzmanı ve çalışkan bir insandır. Mesai mefhumu gözetmeden canla başla Türkiye'nin doğu ve güneydoğu illerinden gelen akıl hastalarına şifa dağıtmaktadır. 1951-1973 yılları arasında rekor denilebilecek bir şekilde tam 23 yıl süreyle Elazığ'da hizmette bulunmuş, Elazığlılar gibi o da tam bir Elazığlı olmuştur.

**İlimizde yıllarca emek veren saygın insanlar.
Sol başta Ruh Sinir Hastalıkları Hastanesi Başhekimi Dr. Mutemet Yazıcı (merhum), Dr. İrfan Mutlu, radyolog Dr Azmi Moğolkoç (merhum),
çocuk doktoru Dr. Fahri Aydın ve oğlu.**

Elazığ halkının yakından tanıdığı ve sevip saydığı Akıl Hastanesi Başhekimi Mutemit Yazıcı, İstasyon Caddesi'nde Postane'nin tam karşısındaki bir evde oturmaktadır. Geceleri hastanede hastalarıyla ilgilenen ve geç saatlere kadar çalışmakta olan Başhekim yorgun argın eve gelmekte ve derin uykuya dalmaktadır.

Ancak günlerden bir gün Simitçi Hasan, Başhekim Mutemit Yazının evinin önüne tebelleş olur. Simit tezgahını Başhekimin evinin önüne koyar ve sabahın köründe bağırmaya başlar:

-"Karaçalı suyundan, Arpacı'nın unundan, yeni çıktı fırından, taze simiiiiiit!" diye.

Başhekim, bu sesin defalarca tekrarı üzerine uykudan uyanır ve bir daha da yatamaz. O gün hastaneye uykusunu alamadan gider. Ertesi günü sabah erkenden yine Simitçi Hasan'ın tok sesiyle uykusundan uyanır. Başhekim yine bir tepki göstermez. Bir hafta, on gün bu böyle devam edince Başhekim artık dayanamaz ve kendince bir çözüm için kolları sıvar.

Yine sabah…

Simitçi Hasan, Elazığ'ın en işlek noktasında Belediye, Vilayet ve Postane üçgeninde tezgahı kurmuş yine bağırıyor:

-"Karaçalı suyundan, Arpacı'nın unundan, yeni çıktı fırından, taze simiiiiiit"

Başhekim bu sese uyanır uyanmaz, telefonla hastaneyi arar ve Simitçi Hasan'ı tezgâhı ile birlikte hastaneye alıp götürmelerini ve kendisini beklemelerinin talimatını verir. Hastaneden ekip gelir ve simitçi Hasan'ı alarak giderler.

Mesai başlayınca Başhekim Mutemit Hastaneye gider ve Simitçi Hasan'ı huzura alır:

-“Adın ne?”
-“Hasan Başhekim Beyim”
-“Nerelisin?”
-“Elazığlıyım”
-“Evin nerede?”
-“Misek’te”
-“Sen her sabah niye benim evimin önünde avaz avaz bağırarak simit satıyor ve beni uykudan uyandırıyorsun?”
-“Ne yapayım Başhekim Bey, fukara adamım. Bu simitleri satıp çoluk çoçuğuma ekmek parası götürüyorum”
-“Tamam… Bu Simitçi Hasan’ı, içeri odasına bırakın. Hasan’ın her türlü ihtiyacını karşılayın” der.
Arkasından başka görevlileri makamına çağırır:
-“Oğlum gidin benim bakkala. Bu Simitçi Hasan’ın evine ne lazımsa alın götürün verin. Çoluk çocuğu aç kalmasın. Evinde yiyecek namında hiçbir şey eksik olmasın” diye emir verir. Başhekim emri üzerine hareket eden görevliler Simitçi Hasan’ın Misek Mahallesindeki evine ne lazımsa götürürler. Karısına ve çocuklarına “Hasan Abe” gönderdi derler.
Başhekim artık sabahları huzur içerisinde uyumaktadır.
Keyfine diyecek yoktur.
Simitçi Hasan’ın artık uslandığını, kendisine yaptığı iyiliklerden sonra sabahın köründe gelip penceresinin dibinde yüksek sesle simit satmayacağını hayal ederek ve buna inanmaya başlamıştır.
Aradan bir hafta 10 gün geçtikten sonra Başhekim, kendisine gözü gibi baktığı, sağlığı ile de yakından ilgilendiği Simitçi Hasan’ı hastaneden taburcu eder. Hasan eve gelirken yol boyunca evdekilerin perişan hallerini düşünmekte, kendisini hiç arayıp sormadıkları için de kızıp söylenmektedir.
Eve gelince kapıyı karısı açar. Simitçi Hasan’ı çok hoş bir şekilde karşılar. İçeri girince karısına hesap sorar:

- “Ben 10 gündür yokum. Neden beni arayıp sormadınız?”

Karısı:

- “Herif seni niye soralım. Biz zannettik sen bir yerde temelli bir işe girmişsin. Kazancın da yerinde maşallah. Bize her şey alıp gönderiyorsun. Bizim bir sıkıntımız yok. Seni sorup niye rahatsız edelim diye düşündük. Onun için arayıp sormadık. Polise bildirmek gibi kötü bir düşünce de aklımıza hiç gelmedi”

Simitçi Hasan, bakıyor ki Başhekim evine iyi bakmış aklına bir şeytanlık geliyor:

- “Nasılsa Başhekim sabahları rahatsız olmaya gelmiyor. Gidip yeniden Başhekimi rahatsız edeyim. Benden kurtulmak için eskisi bana da, evime de bakmaya devam etsin. Bende çalışmaktan kurtulur, yan gelir yatarım” diye kendi kendine hesap kurar.

Sabahın erkenden fırından simitleri kaptığı gibi soluğu Başhekim Mutemit’in İstasyon Caddesindeki evinin penceresinin dibinde alıyor.
Başlıyor bağırmaya:

- “Karaçalı suyundan, Arpacı’nın unundan, yeni çıktı fırından, taze simiiiiiit”

Bir iki üç derken, Başhekim Balkona çıkıp Simitçi Hasan’a sesleniyor:

- “Hasan oğlum hiç bağırıp durma. Gebersen bile artık sana acımam. Seni bir daha hastaneye almayacağım. Oğlum seni içeri aldım, karşılığında 10 gün rahat uyudum ama, sana ve ailene bakmaktan benim bu ay ki maaş havaya uçtu gitti. Sesinden kurtulayım derken bu sefer de ben aç kaldım. İstediğin kadar bağır dur şimdi”

(DEVAM EDECEK)

NE GATARSAN AŞAN, O GELİR GAŞUĞAN!

Eşo Diyeze, biri gün çok rahatsızlanmış evde örtü döşek yatıyor. Elini kıpırdatacak hali yok. Bunun bu halini bilen komşuları evinden temizliğinden yemeğine kadar her işine kadar koşuşturdular.

Öyle ki mahalleli yardım etmek için sıraya girmişler. Bu yardım olayını uzaktan takip eden mahallenin yeni sakini Sıdıka Hanımı hem geçmiş olsun hem de tanışma için Eşo Diyeze'ye gider. Tanışma faslı ve hoşbeş den sonra koyulaşan sohbet esnasında Sıdıka Hanım asıl soruyu sorar:

- Hastalığının esnasında mahalleli sana yardım etmek için sıraya girdiler. Bu sevgi nerden geliyor?
- Bah Sıdıka Hanım, ne gatarsan aşan, o gelir gaşuğan!

BİZİMKİLER HALA KALASTIR

Eşo Diyeze, kocasından dert yanan Kadriye'yi dinliyor. Kadriye oldukça dertlidir. Kocasına her türlü lafı sayan gözü yaşlı Kadriye:

- Kocama kızım mızım ama hala evimin direği. Yine de sevim işte…
- Gıız direk neden yapıli?
- Odundan…
- Yoh gız ona kalas denir. Yani bizimkiler hala kalastır.

AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ

ÇAYDAÇIRA

